

ISPITIREA DIN MIEZ DE NOAPTE

Nici prin gândurile cele mai fantaziste nu m-a bîntuit vreodată presimțirea că, într-o bună zi, neprevăzutul va da buzna în existența mea de cercetător, ce părea definitiv pecetluită. S-a întîmplat, de fapt, această pozna la un ceas tirziu al nopții. Citeam o carte, și nici măcar nu era o carte de teatru, cînd deodată, telefonul a prins să sune, nu știu dacă mai altfel decît de obicei. Cine-o fi? Cine să fie? Răspund. Era o voce cunoscută. Un amic. Un bun amic. Vocea persuasivă a lui Val Condurache, critic literar și muzeograf de amiază, mă lăsa într-o păcătuire.

Să mă despart, mă înșibia corupătorul (de puțină vreme, în fotoliul de director al "Casei lui Alecsandri"), să părăsesc Dicționarul în care, orișicît, mi-am investit tinerețile pline de avînt. Dicționarul literaturii române de la origini pînă unde s-o putea... Din imperiul de strașnice rigori al lexicografiei eram chemat să descind în lumea trîsnită, dar pururi fascinantă a teatrului. Mi se cerea nu doar o schimbare la față, ci, cumva, o preschimbare a felului de a fi. Propunerea mă lua, ce mai încoace-ncolo, pe nepregătite, deși, imediat după imprevizibila lui numire, poetul Mihai Ursachi încercase și el să mă aducă în somptuosul lăcaș. Ce să-i faci, atunci n-a fost să fie.

Că a biruit puterea de convingere a ispititorului din miez de noapte, că slăbiciunea mea pentru teatru nu-mi dădea prea multe șanse să rezist, după oarecare codeli, după o firească ezitare, am acceptat. Eu, Florin Faifer, cercetător științific principal gr.III, cum ar trebui să scrie pe cartea mea de vizită și cum mi-a intrat în definiție, urma să fiu, din luna lui Făurar, și secretar literar. Gradul unu !...

Doamne, îmi tot ziceam, oare putea-voi, cît de cît, să mă descurc? Să mă reformulez. Să mă dedublez. Să fiu și sobru - și zgolbiu, și cumpătat - și histrionic, și intim cu savante opuri - și confident la arlechin. Și numai gîndind la șarmul mirabilelor fapte, acțiunile, pe care de ani și ani, le tot urmăresc, timid și încîntat, din stai, îmi simțeam inima bătînd. Probleme. Frămîntări. Neliniști.

Poți fi, deopotrivă, fidel și infidel? Dar nu !... Nu se pune problema unui dublu joc. Pur și simplu voi fi ce-am fost - și mai mult decît atît... Loialitatea mea față de academia lucrare de care pomeneam nu va suferi în nici un chip. Și apoi, cum să renunț eu la misterioasa operațiune numită, în auster jargon, "revizie"? Ce e "revizia"? Este o fără - de - sfîrșit pritocire, pe care o săvîrșim, zi de zi și ceas de ceas, cîțiva eroi al muncii colective sub orizontul, parcă mereu îndepărtat, al unei construcții inevitabil mărețe. E într-adevăr, în felul ei, măreață. Sau, va trebui să fie. După apariția volumului întîi - demult, demult! -, am luat și premiul Academiei pentru monumentalul op. Nostalgii. Amintiri despre viitor.

Decamdată, însă, nu prea am

vreme de rememorări. Dacă am crezut vreodată că viața de secretar literar e un dulce farniente, o feneanță, cu rare perioade de lureș, acum e cazul să fac o grabnică reconsiderare. Nici nu m-am instalat bine în biroul încărcat de fotografii, afișe și suveniruri, că au prins a mă năpădi texte după texte. Compunerii mal mult sau mal puțin coerente. Comedii, drame, eseuri dialogate în care palpită tot solul de iluzii. Iluzii, de ce nu, uneori îndreptățite.

Unde mai pul că, nu știu cum se face, dar autorii, cel mai mulți dintre ei, îmi sînt binecunoscuți. Ne întîlnim pe stradă. Ne zîmbim. Ne salutăm. Miine îmi vor mal răspunde oare la salut? Un secretar literar, dacă e onest, s-ar putea să fie un candidat la singurătate.

Pînă una-alta, încerc să nu-mi pierd uzul bunelor reflexe. Nu vreau să mint, nu-mi vine ușor să rostesc adevăruri brutale. Într-un fel, e o echilibristică. Demers cumva funambulesc. Un discurs hermeneutic grațios, cu învăluri și plruete, va pregăti diplomaticul final. Ne pare rău, dar... Și, sincer, citeodată îmi pare rău. Dar ce folos? Repertoriul, sub semnul imperios al "stărilor de performanță", depinde de o serie de factori nu chiar imponderabili. Chestiune de bani. Chestiune de reglări. Chestiune de trupă actoricească. Încît, lectura teancului de texte pare a fi un gest de o sublimă grațuitate.

Și, totuși, s-ar putea să nu fie așa. Prea mult îmi doresc să descopăr, odată și odată, o "scriitură" dată nalbii. O piesă - trîsnit. O izvodire năzdrăvană. Care, dacă mi se îngăduie un dram de utopie, să figureze, chiar și cînd nu voi mal fi secretar literar, pe afiș. Vom mal citi, vom mal vedea...

Pînă atunci, cu ce mă îndeletnicesc în orele de "infidelitate" față de pașnica instituție statornicită în casa lui Asachi? Încerc să nu ratez nimic din ce-mi oferă și din ceea ce-mi solicită neașteptata experiență. Întocmesc, se înțelege de la sine, programe pentru un spectacol sau altul. (Pînă acum, pentru Socrate de Dumitru Solomon și Proștii sub clar de lună de Teodor Mazilu). Un program de

sală seamănă, nu vi se pare?, cu o broșurică. O cărțicea.

E și asta o satisfacție (consolare nu pot să-i zic): autor de programe de sală! Vin seara la teatru, observ cum domni și doamne, tineri și tinere cumpără caletelul, îl răsfoiesc (probabil căutînd distribuția), și mă încearcă, oricît ar părea de naiv, un fior de emoție. Că, uite, eu, sfîlnicul, retractilul, mă adresez atîtor și atîtor spectatori, eu, care, să fiu nevoit, Doamne ferește, să le fiu un discurs, aș avea, nu mă îndoiesc, senzația catastrofei. După cum se vede, introvertit ce sînt, mi se și potrivește această lume imprevizibilă, năstrușnică, agitată de travertiți.

În rest, asist, cînd regizorul mi-o cere, la repetiții (și îmi dau eventual cu părerea, sugerînd o nuanță ici, o nuanță colo). Particip la vizionări și, fie că mă lovește, fie că nu, transa inspirațiunii, iau cuvîntul la îndătinutele ședințe ale consiliului artistic, unde combatem cu o ardore ce face greu discernabile utilitatea de superfluitate. Om de elaborație atentă, de felul meu, nu sînt indiferent dacă îmi iese rău sau bine spectacolul roștririi.

Și, dacă tot mă interez de săptămîni și săptămîni cu frumoșii nebuni de sub luminile rampei, nu-i de mirare că în preajma oricărei premiere intru în starea de febrilitate care domină totul. Mi se întîmplă atunci un fenomen special, o foarte aproape de a fi completă metamorfoză. În acele clipe de înfrigurare, de temeri și de nădăjduire uit că, din păcate, nu mă voi înveșnici pe acest tărîm al măștilor rizînd-plîngînde. Cercetătorul din mine, dintr-o dată, nu-și mai semnaleză, cu geloza iscată dintr-o explicabilă frustrare, prezența. Se învălue într-o discreție absolută. Iar în locul lui se postează, fără "sfîșieri" și fără dileme, cu tandrețe și, sper, cu luciditate, secretarul literar.

FLORIN FAIFER

